

Train de professionele ICT-gebruiker

Quick scan van initiatieven op het gebied van
eVaardigheden in zorg, onderwijs, veiligheid en mobiliteit

In opdracht van:

Ministerie van Economische Zaken

Project:

2007.019

Publicatienummer:

2007.019.0709

Datum:

Utrecht, 6 juli 2007

Auteurs:

Drs. Corine Zijderveld
Drs. Barbera van den Berg
Drs. Rob Bilderbeek

Wie zijn betrokken?	Het project Digit@le Did@ctiek wordt uitgevoerd door de EUR, TUD en RUG.
Wat zijn de kosten?	De totale projectkosten bedragen €1.000.000. <u>9</u>
Wijze van financiering?	Het project wordt gefinancierd door SURF.
Wat is de doelgroep?	Docenten in het hoger onderwijs.
Hoeveel mensen zijn opgeleid?	Momenteel heeft de website ongeveer 3.300 leden.
Hoe worden eVaardigheden getraind?	Docenten worden getraind met behulp van informatie op www.digitaledidactiek.nl .
Inhoud van initiatief?	Via de site worden (nieuwe) ICT-toepassingsmogelijkheden aangereikt ter verbetering van eVaardigheden van docenten.
Mogelijkheden opschaling binnen initiatief?	Het initiatief leent zich voor bredere toepassing in het primair, voortgezet, beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie.
Mogelijkheden opschaling binnen de sector?	Initiatief is ontwikkeld voor gebruik door docenten in het hoger onderwijs. Inmiddels gebruiken ook docenten in het middelbaar beroeps-, voortgezet en primair onderwijs de website. ⁹
Mogelijkheden opschaling buiten de sector?	Het project is opschaalbaar naar alle cursussen en trainingen waarin docenten gebruik maken van ICT-toepassingen. Het project is ook buiten de sector onderwijs te gebruiken, bijvoorbeeld bij her- en bijscholing van zorgmedewerkers of beveiligingspersoneel.
Ervaring met opschaling?	Binnen het initiatief is opschaling een belangrijke voorwaarde. Zo worden alleen ideeën op de website geplaatst die bruikbaar zijn in meerdere vakken. Wanneer een idee slechts toepasbaar is in de bijzondere situatie van één vak is dat onvoldoende: een idee moet zo worden geschreven dat het breder toepasbaar is. Ook dient het idee bruikbaar te zijn met verschillende computerprogramma's. Het programma is slechts het hulpmiddel. In het idee worden zo mogelijk ook tips gegeven voor het gebruik van het idee in meerdere programma's, in het bijzonder digitale leeromgevingen.
Knelpunten voor bredere toepassing?	Er zijn met name financiële belemmeringen voor een bredere toepassing.
Welke openbare kennisdocumentatie beschikbaar?	Via de website zijn 180 concrete ideeën voor het gebruik van ICT-toepassingen beschikbaar. Hiernaast is een projectevaluatie beschikbaar.

⁹ OECR, EduTec, RUG (2003), *Digit@le Did@ctiek professionalisering van docenten via het web: evaluatie digit@le did@ctiek bij gebruikers*.

initiatieven en toepassingen zijn afkomstig uit de onderwijssector. Deze dominante positie is in belangrijke mate toe te schrijven aan de volgende factoren:

- overdracht van kennis (ook met en over ICT) behoort tot de core business van de onderwijssector;
- de massieve ICT-investeringen in onderwijs, al langere tijd, en
- daarmee samenhangend: de bepalende rol van SURF en Kennisnet ICT op School in stimulering van ICT-gebruik in het onderwijs.

Vergeleken met de hoeveelheid initiatieven en toepassingen op het gebied van ICT en eVaardigheden in de onderwijssector (28 initiatieven) is er in de andere drie maatschappelijke sectoren een relatieve schaarste aan initiatieven en toepassingen (21 in de zorg, 19 binnen mobiliteit en 16 in veiligheid). Deze schaarste is deels herleidbaar op faseverschillen in e-awareness; zo is er in de onderwijssector een breed bewustzijn van de noodzaak voor eVaardigheden, in de zorg is deze bewustwording in opkomst en in de andere twee sectoren is er nog relatief weinig aandacht voor eVaardigheden.

De schaarste is daarnaast gedeeltelijk te verklaren door de (uiteenlopende) mate waarin marktactoren in deze sectoren (mede) richting geven aan ICT-gebruik, en direct daaraan gekoppeld initiatieven op het gebied van eVaardigheden. Vooral in de mobiliteitssector wordt de toon in de implementatie van ICT relatief sterk gezet door bedrijven, zowel toepassers van ICT als commerciële dienstverleners die bedrijven ondersteunen bij de implementatie van ICT-toepassingen. De markt doet daar zijn werk, terwijl publieke of semi-publieke actoren de ontwikkeling meer volgen. Ditzelfde patroon doet zich in mindere mate voor in de sector veiligheid. Over het geheel genomen kunnen de sectoren veiligheid en zorg gerekend worden tot de volgers, en (in deelsectoren) zelfs tot de achterblijvers.¹⁴

In de wijze waarop ICT binnen de sectoren wordt ingezet, onderscheiden we initiatieven en toepassingen die gericht zijn op:

Cursus	<i>Expliciete</i> training van eVaardigheden, zoals in videoconferencing, weblogs en applicatiegebruik middels workshops, cursussen en interne trainingen.
ICT toepassing	<i>Impliciete</i> training van eVaardigheden door inzet van ICT-toepassingen voor het oefenen en leren van lesstof waardoor – als spin-off – ook eVaardigheden getraind worden, bijv. in gaming en e-learning.
Informatieve website	Het uitwisselen van informatie en initiatieven op het gebied van eVaardigheden op een website, bezoekers kunnen informatie lezen en (eventueel na inloggen) informatie toevoegen.
Assessment van de discrepantie tussen de feitelijke eVaardigheden van een professionele gebruiker en de vaardigheden waarover deze dient te beschikken.
Awareness	Bewustmaking van noodzaak van (e)Vaardigheden bij gebruikers.

¹⁴ In de sectoren mobiliteit en veiligheid ontbreken dominante publieke organisaties die zich inzetten om het ICT-gebruik te stimuleren. In deze sectoren zijn veelal commerciële partijen actief bij de ontwikkeling en implementatie van initiatieven om het ICT-gebruik te stimuleren.

Bijlage 3. Longlist

Sector Onderwijs

naam organisatie	projectnaam	website	doel
ICT op School		http://www.ictopschool.net/	
ICT op School	Vier in Balans teamtest (Het instrument is één van de instrumenten die door de Stichting Ict-op-school ontwikkeld is)	http://www.vierinbalansteamtest.nl/	Met deze tool kunt u en uw team snel beoordelen hoe u er op gebied van ICT voor staat op de aspecten Visie, Deskundigheid, Software en Hardware. U kunt teamscores bepalen, en de scores vergelijken met scores in de rest van Nederland.
ICT op School	Samendeskundiger	www.samendeskundiger.nl	Met het project "Samen deskundiger" werken PABO's en scholen nauw samen
ICT op School	De ict-assessmenttool (online tool)	http://ictopschool.v12.nl/main.html	De ict-assessmenttool biedt de mogelijkheid een volgende stap te zetten in de ontwikkeling van iemands ict-kennis en-vaardigheden.
ICT op School	De ICT-boom (online tool)	http://www.ictopschool.net/doehetzelf/tools/ictboom/	De ICT-boom richt zich op het verkennen van de didactische mogelijkheden van de computer.
Kennisnet			
Kennisnet	Grassroots	http://www.grassroots.nl	Grassroots is een stimuleringsinstrument om veranderingen te bewerkstelligen in het onderwijs. Met Grassroots worden leerkrachten gemotiveerd om op een nieuwe, creatieve wijze onderwijs te geven. De leerkracht heeft een idee en bedenkt een klein project. Dit idee moet voor vernieuwend zijn en ICT bevatten.
Kennisnet	http://traintetrainer.kennisnet.nl/	http://www.kennisnet.nl/	Cursus voor docenten om collega's te coachen in het toepassen van Kennisnet, ICT en vernieuwende didactische werkvormen in de dagelijkse lespraktijk.

	ThinkQuest	www.thinkquest.nl	Docenten krijgen stap voor stap het leerproces van een website bouwen.
SURFnet		http://www.surfnet.nl	
SURFnet	Digitale Didactiek	http://www.digitaledidactiek.nl/	180 concrete IDEEën voor het gebruik van ICT in het hoger onderwijs: algemene didactiek, presenteren, communiceren, individueel werken, begeleiden, toetsen
SURFnet	videocommunicatie	http://www.digitaledidactiek.nl/dd/beg-eleiden/1326	Door weblogs in te zetten als hoofdcommunicatiemiddel bij stage's wordt de communicatie tussen docentbegeleider en begeleider in instituut of bedrijf gestimuleerd.
SURFnet		http://www.videocommunicatie.info/html/handboek.html	onderwijskundig gebruik van videoconferencing binnen het Nederlands hoger onderwijs
		http://www.surfnet.nl/info/bijeenkomst_content.jsp?objectnumber=90967	e-samenwerken' (Met SURFgroepen kun je online samenwerken aan documenten, elkaar face-to-face spreken via videoconferencing en chatten via de ingebouwde messenger.)
SURFnet/Kennisnet		http://www.surfnetkennisnetproject.nl/toepassingen	SURFnet en Kennisnet ontwikkelen samen innovatieve ICT toepassingen voor het onderwijs.
SURFnet/Kennisnet		http://www.expertopafstand.nl/	videoconferencing
SURFnet/Kennisnet		http://www.games2learn.nl/	simulatie en gaming community
SURFnet/Kennisnet		http://leraar.veilig.kennisnet.nl/	veilig internetgedrag en computerbeveiliging
ICT-samenwerkingsverbanden tussen scholen			
Picto (Platform ICT voor het Onderwijs)		http://www.picto.nl/	In de afgelopen jaren heeft PICTO zich vooral gericht op het faciliteren van scholen voor primair onderwijs uit bovengenoemde besturen op het gebied van Windows NT-netwerken. Daarnaast heeft er scholing plaatsgevonden van leerkrachten in algemene computervaardigheden en van de ICT-ers tot een zeker niveau in netwerkbesturing.
Automatiseringsbureau Zuid-Holland		www.abzhw.nl	samenwerkingsverband tussen de Hogeschool INHOLLAND, de Stichting Confessioneel Onderwijs Lucas en de Stichting Christelijk

West			Onderwijs Haaglanden. Kernactiviteiten van AB-ZHW zijn advisering, scholing, implementatie en innovatie.
Keiwijs		http://www.keiwijs.nl/	De grondslag van Keiwijs is de ontwikkeling van een rijke leeromgeving voor en op de Amersfoortse scholen voor PO. Samen werken en samen leren van leerkrachten en leerlingen staat in het project centraal. Leerkrachten verwerven de relevante vaardigheden om ICT als didactisch en pedagogisch gereedschap te kunnen gebruiken. ICT wordt daarbij ingezet in het huidige onderwijsconcept van de verschillende scholen.
Stichting Agora		http://www.agora-zaanstreek.nl/ http://www.ictopschool.net/samenwerking/publicaties/uitgaven/agora-allemaal/document	De Stichting Agora stelt zich ten doel om alle 23 scholen te voorzien van faciliteiten om het
ISOMODE (Informatica Steunpunt voor het Onderwijs in de regio Moerdijk, Oosterhout, Drimmelen en Etten-Leur)		http://www.isomode.nl/	ISOMODE is een netwerk van specialisten die door samenwerking en kennisuitwisseling op het gebied van ICT de doelgroep gaan ondersteunen, informeren en enthousiasmeren.
Steunpunt ICT		www.stict.nl	Het Steunpunt ICT is opgericht in 1997 met als doel het ondersteunen van scholen bij het gebruik van ICT in de school- en klassenorganisatie. Inmiddels heeft het bedrijf, dat onderdeel is van het schoolbestuur Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs, een totaaloplossing ontwikkeld die de school de volledige zorg van ICT-zaken uit handen neemt.
bovenschools ICT coördinatoren netwerk Twente en Achterhoek		www.bicta.net	
Stichting TOWN (Tilburg Onderwijs-net)		http://www.town.nl/homepage/index.php?rubid=0&catid=0	
Overig (niet commercieel)			
EuroSchool		http://www.euroschool.nl/	Didactisch ICT-gebruik bij internationale projecten

Digibewust	Schoolblik Digibewust	http://www.digibewust.nl/	De Digibewust campagne heeft als doel mensen vertrouwd te maken met alles wat zij zelf kunnen doen om de techniek een betrouwbare partner te laten zijn. Met de campagne willen de initiatiefnemers de kennis van en het vertrouwen in de mogelijkheden van digitale middelen versterken! Daarvoor is kennis op het gebied van beveiliging en bescherming nodig. Digibewust heeft speciaal voor leraren een schoolblik ontwikkeld. Hierin is informatiemateriaal op het gebied van veilig internetten verzameld. Leraren op basisscholen krijgen tips hoe zij kinderen kunnen begeleiden, lessen kunnen voorbereiden over veilig internet of een ouderavond kunnen organiseren over kinderen en veilig internet.
Overig (commercieel)			
ICT Delta		http://www.ictdelta.nl/	ICT-gebruik op de scholen stimuleren.
Digitaal Rijbewijs Onderwijs (DRO)		http://www.ecdl.nl/	Lijkt een beetje op het Europees Computer Rijbewijs (ECDL). Het is ontwikkeld in Nederland door APS en CPS speciaal voor het onderwijs. De gedachte erachter was dat voor het onderwijs bepaalde basisvaardigheden belangrijker zijn dan andere, dat je die basisvaardigheden het beste ook in een onderwijskundige context kunt plaatsen en dat er een speciale module nodig is over het didactisch gebruik van ict in het onderwijs. Het gaat bij het DRO om het praktisch kunnen werken met de computer (net als bij het ECDL) en daarbovenop met de eerste beginselen van het onderwijskundig gebruik van ict.
iCOACH -Inholland		http://icoach.schoolvoormorgen.nl/	post-HBO opleiding
TISO		http://www.digiuni.nl	TISO verbetert de praktijkgerichtheid van informatiesystemenonderwijs doordat studenten actief werken met omvangrijke authentieke dossiers van automatiseringsprojecten uit het bedrijfsleven.

Sector veiligheid

naam organisatie	projectnaam	website	doel
Justitie			
		http://www.ssr.nl/ssr49.php	Om te voorkomen dat OM en ZM (verder) achter raken op de crimineel, is verdere professionalisering noodzakelijk. Daarom heeft SSR in samenwerking met Fox-IT een geheel nieuwe cursus Verdieping computercriminaliteit en digitale opsporing ontwikkeld
VSNU	RechtenOnline: ICT in het academisch juridisch onderwijs	www.rechtenonline.nl	Doel van het project was bij te dragen aan het afleveren van academisch gevormde juristen die meer ICT-competent zijn dan thans het geval is. Uitgangspunt van het project was dat een rijke digitale leeromgeving de beste manier is om juridische studenten meer ICT-bewust en ICT-competent te maken en dat de beste manier om tot die leeromgeving te komen is te investeren in docenten en in de gereedschappen die hen ten dienste staan.
Digitale Universiteit	Recht en ICT	www.du.nl	In het domeinprogramma zijn begin 2006 drie projecten van start gegaan: 'Juridische Informatievaardigheden', 'Recht in Beeld' en 'Weet waarvoor je kiest!' Inmiddels is de definitiefase afgerond en hebben alle drie de projecten groen licht gekregen voor de ontwerpfase.
Politie			
Politieacademie	Behrloo ²³	http://goodpractices.surf.nl/gp/goodpractices/368	Een leeromgeving waar studenten in een zo authentiek mogelijke context realistische praktijksituaties kunnen oefenen als onderdeel van het competentiegerichte Politieonderwijs. Het onderwijs is dual met een periode theorie (op de Academie) en een periode in de praktijk. De te oefenen situaties sluiten goed aan bij de

²³ Onderdeel van het project serious gaming.

